

Tematické okruhy státní závěrečné zkoušky

navazující magisterský studijní program Učitelství geografie pro SŠ

maior i minor | prezenční i kombinovaná forma studia
verze 2023/2024

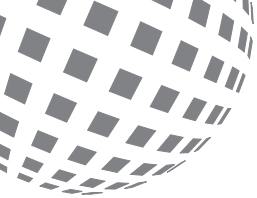
Státní závěrečné zkoušky probíhají před zkušební komisí jmenovanou děkanem Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Sestávají z obhajoby diplomové práce v rámci studijního programu *maior* a z průřezového ověření znalostí a dovedností odpovídajících povinným předmětům studia. Prezenční i kombinovaná forma studia mají shodný obsah a rozsah státní závěrečné zkoušky. Zkouška má ústní podobu. Okruhy otázek jsou za studijní program Učitelství geografie pro SŠ (*maior* i *minor*) rozděleny do následujících dvou předmětů:

KGG/SZZGE

Geografie

KGG/SZZDI

Didaktika geografie

KGG/SZZGE Geografie

V rámci státnicového předmětu *KGG/SZZGE Geografie* si **student vylosuje jeden okruh** z níže uvedených skupin okruhů (fyzická a humánní geografie regionů Evropy a světa). Společně s charakteristikou okruhu navrhne i příklad obecného geografického jevu či zákonitosti, který lze na příkladu příslušného regionu specifikovat či vysvětlit žákům ve výuce na střední škole.

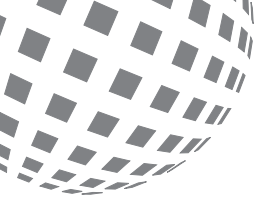
Okruhy fyzické geografie regionů Evropy a světa

V rámci **charakteristiky regionu** doporučujeme zhodnotit následující aspekty:

- základní rysy georeliéfu z hlediska deskové tektoniky;
- klimatické poměry;
- hydrografické poměry;
- biogeografické poměry a ochrana přírody;
- rizikové přírodní procesy v regionu.

Kromě charakteristiky fyzické geografie daného regionu **student také uvede příklad obecného geografického jevu či zákonitosti**, který lze na příslušném regionu vhodně demonstrovat ve výuce, a tento jev či zákonitost blíže specifikuje a vysvětlí.

- F.01** Britské ostrovy – fyzická geografie regionu
- F.02** Skandinávská oblast – fyzická geografie regionu
- F.03** Hercynská střední Evropa a atlantská Francie – fyzická geografie regionu
- F.04** Alpsko-karpatská oblast – fyzická geografie regionu
- F.05** Iberská oblast – fyzická geografie regionu
- F.06** Apeninská oblast – fyzická geografie regionu
- F.07** Balkán – fyzická geografie regionu
- F.08** Východoevropská rovina a Ural – fyzická geografie regionu
- F.09** Nízká Afrika – fyzická geografie regionu
- F.10** Vysoká Afrika – fyzická geografie regionu
- F.11** Kanadský štít a americká Arktida – fyzická geografie regionu
- F.12** Kordillery a Velké roviny – fyzická geografie regionu
- F.13** Appalače, Vnitřní roviny a pobřežní nížiny Severní Ameriky – fyzická geografie regionu
- F.14** Střední Amerika a Karibik – fyzická geografie regionu
- F.15** Andy, Pampy a Patagonie – fyzická geografie regionu
- F.16** Amazonie, Guyanská a Brazílská vysočina – fyzická geografie regionu
- F.17** Severní Asie – fyzická geografie regionu
- F.18** Jihozápadní Asie – fyzická geografie regionu
- F.19** Střední Asie – fyzická geografie regionu
- F.20** Jižní Asie – fyzická geografie regionu
- F.21** Jihovýchodní Asie – fyzická geografie regionu
- F.22** Východní Asie – fyzická geografie regionu
- F.23** Austrálie a Oceánie – fyzická geografie regionu
- F.24** Polární oblasti – fyzická geografie regionu

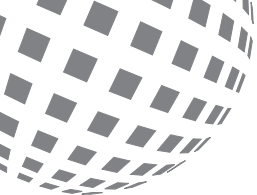
Okruhy humánní geografie regionů Evropy a světa

V rámci **charakteristiky regionu** doporučujeme zhodnotit následující aspekty:

- obyvatelstvo a osídlení (vývoj a současný stav);
- státní zřízení a administrativní členění, společenská, historická a politická specifika;
- odvětvová a územní struktura hospodářství;
- charakteristika zemědělské výroby;
- nerostné bohatství;
- charakteristika průmyslové výroby;
- aktuální problémy.

Kromě charakteristiky humánní geografie daného regionu **student také uvede příklad obecného geografického jevu či zákonitosti**, který lze na příslušném regionu vhodně demonstrovat ve výuce, a tento jev či zákonitost blíže specifikuje a vysvětlí.

- H.01** Státy severní Evropy a Pobaltí – humánní geografie regionu
- H.02** Britské ostrovy – humánní geografie regionu
- H.03** Francie a Benelux – humánní geografie regionu
- H.04** Německo, Švýcarsko a Rakousko – humánní geografie regionu
- H.05** Státy Visegrádské skupiny – humánní geografie regionu
- H.06** Itálie, Španělsko, Portugalsko – humánní geografie regionu
- H.07** Státy jihovýchodní Evropy – humánní geografie regionu
- H.08** Rusko, Ukrajina, Bělorusko, Moldavsko – humánní geografie regionu
- H.09** Státy severní Afriky se zaměřením na Egypt – humánní geografie regionu
- H.10** Státy střední Afriky se zaměřením na Nigérii – humánní geografie regionu
- H.11** Státy střední a východní Afriky se zaměřením na Kongo a Etiopii
– humánní geografie regionu
- H.12** Státy jižní Afriky se zaměřením na Jižní Afriku – humánní geografie regionu
- H.13** Kanada – humánní geografie regionu
- H.14** USA – humánní geografie regionu
- H.15** Státy Střední Ameriky a Karibiku se zaměřením na Mexiko, Kubu a Haiti
– humánní geografie regionu
- H.16** Státy Jižní Ameriky – humánní geografie regionu
- H.17** Jihozápadní Asie – humánní geografie regionu
- H.18** Střední Asie – humánní geografie regionu
- H.19** Jižní Asie – humánní geografie regionu
- H.20** Jihovýchodní Asie – humánní geografie regionu
- H.21** Východní Asie – humánní geografie regionu
- H.22** Austrálie a Oceánie – humánní geografie regionu

KGG/SZZDI Didaktika geografie

Praktická část: Ukázková hodina/mikrovýstup

Student předvede vyučovací hodinu v podobě ukázky/mikrovýstupu v délce **15 minut**. Po ní bude následovat krátká diskuze k předvedené ukázce v rozsahu 5 minut.

- Podoba a náplň ukázkových hodin/mikrovýstupů je primárně určena **pro střední školy**. Přípravu lze upravit i pro úroveň 2. stupně základní školy, a to na základě žádosti adresované garantce studijního programu doc. Ireně Smolové.
- Je nutno představit konkrétní **cíle** výuky, **strukturu** ukázkové hodiny a zvolené **metody** výuky.
- Student si povinně **připraví úlohy** vedoucí k naplnění cílů hodiny pro studenty/žáky v podobě např. pracovního listu, testu, samostatné či skupinové úlohy apod.
- Při realizaci ukázkové hodiny/mikrovýstupu **student prokazuje odbornou znalost** problematiky a **demonstruje vhodné metodické pojetí** výuky – prakticky realizuje dílčí část hodiny, přičemž zkrácený časový rozsah ukázkové hodiny se projeví v kratším čase na řešení úloh studenty/žáky.

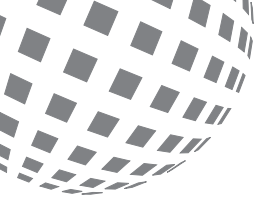
Volba pěti témat ukázkových hodin/mikrovýstupů

- Studenti se na předměty státní závěrečné zkoušky zapisují už v rámci zápisu předmětů na zimní semestr (i pokud plánují přihlásit se až na termíny zkoušky v letním semestru). Po uzavření zápisu pro studenty může zápis na předmět provést studijní referentka.
- Do určeného termínu si každý **student povinně zvolí** jedno téma v rámci každého z pěti okruhů témat ukázkových hodin/mikrovýstupů, a to **výběrem z témat vypsanych ve Studijní agendě (STAG)** v rámci volby semestrálních prací k předmětu KGG/SZZDI.
- Pro státní závěrečnou zkoušku student **zpracuje didaktickou přípravu na pět zvolených témat** a v den zkoušky si **vylosuje jedno**, které předvede jako ukázkovou hodinu/mikrovýstup komisi pro SZZ.

Okruhy témat ukázkových hodin/mikrovýstupů

A. Přírodní prostředí

- A.01** Pohyby Země
- A.02** Důsledky pohybů Země pro život lidí a organismů
- A.03** Časová pásma na Zemi
- A.04** Zeměpisné souřadnice
- A.05** Kalendář
- A.06** Litosféra: Stavba zemského tělesa
- A.07** Litosféra: Litosférické desky a typy rozhraní litosférických desek
- A.08** Litosféra: Kras a krasový reliéf
- A.09** Hydrosféra: Rozložení světových zásob vody na Zemi
- A.10** Hydrosféra: Složky hydrosféry a jejich funkce v krajině
- A.11** Hydrosféra: Zdroje pitné vody na Zemi

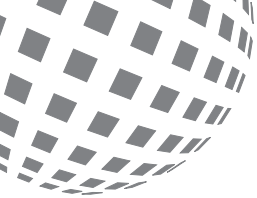
- A.12 Hydrosféra: Podpovrchová voda
- A.13 Atmosféra: Složení a stavba atmosféry
- A.14 Atmosféra: Místní cirkulační systémy
- A.15 Atmosféra: Rizikové procesy v atmosféře
- A.16 Atmosféra: Projevy změny klimatu
- A.17 Pedosféra: Půda a proces jejího vzniku, půdní typy
- A.18 Pedosféra: Eroze a degradace půdy
- A.19 Biom Země: konkrétní biom nebo skupina biomů nebo srovnání vybraných
- A.20 Kartografie (střední škola) nebo Mapa (základní škola)
- A.21 Zonalita fyzickogeografické sféry
- A.22 Zonální a azonální krajinné typy

B. Sociální prostředí

- B.01 Základní struktura obyvatelstva
- B.02 Dynamika vývoje obyvatelstva na Zemi
- B.03 Rozmístění obyvatelstva na Zemi
- B.04 Zaměstnanost obyvatelstva na Zemi
- B.05 Jazyková specifika obyvatelstva
- B.06 Náboženská specifika obyvatelstva
- B.07 Hlavní migrační proudy ve světě
- B.08 Emigrace a imigrace po roce 2000
- B.09 Sídla: základní geografické znaky a funkce
- B.10 Aktuální trendy ve vývoji osídlení
- B.11 Lokalizační faktory světového hospodářství
- B.12 Světové hospodářství: surovinové a energetické zdroje
- B.13 Světové hospodářství jako dynamický systém
- B.14 Energetická krize
- B.15 Doprava
- B.16 Cestovní ruch: současné trendy ve světě
- B.17 Státní zřízení
- B.18 Státní hranice
- B.19 Mezinárodní integrace
- B.20 Globalizace
- B.21 Jádrové a periferní oblasti světa
- B.22 Aktuální geopolitické problémy světa

C. Regionální geografie ČR: přírodní prostředí

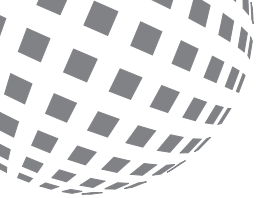
- C.01 Poloha území České republiky
- C.02 Nejvyšší pohoří v ČR
- C.03 Energetické suroviny, jejich zásoby a těžba v ČR
- C.04 Environmentální důsledky těžby na příkladu konkrétního regionu
- C.05 Klimatické podmínky ČR

- C.06 Povodně a povodňové riziko v ČR
- C.07 Jezera v ČR
- C.08 Problematika sucha v ČR
- C.09 Typy reliéfu na území ČR
- C.10 Ostravská pánev
- C.11 Hrubý Jeseník
- C.12 Seismická aktivita na území ČR
- C.13 Česká tabule
- C.14 CHKO Broumovsko
- C.15 Právní nástroje ochrany přírody a krajiny v ČR
- C.16 Nová chráněná území v ČR
- C.17 Biosférické rezervace UNESCO v ČR
- C.18 Rizika ohrožení půdy v ČR
- C.19 Rizikové přírodní procesy v ČR
- C.20 Tornáda v ČR
- C.21 Národní parky v ČR
- C.22 Přeshraniční spolupráce v ochraně přírody a krajiny v ČR

D. Regionální geografie ČR: sociální prostředí

- D.01 Politické postavení ČR v Evropě
- D.02 Politické postavení ČR ve světě
- D.03 Státní hranice ČR a historické aspekty vývoje státní hranice
- D.04 Vývoj osídlení na území ČR
- D.05 Sídlní struktura v ČR
- D.06 Vnitrostátní migrace v ČR
- D.07 Národnostní struktura obyvatelstva v ČR
- D.08 Zahraniční migrace v ČR
- D.09 Základní struktura ekonomiky ČR
- D.10 Zemědělské produkční oblasti ČR
- D.11 Energetický mix v ČR
- D.12 Automobilový průmysl v ČR
- D.13 Železniční doprava na území ČR
- D.14 Letecká doprava v ČR
- D.15 Ropovody a plynovody v ČR
- D.16 Systém školství v ČR – regionální rozdíly
- D.17 Historické a kulturní dědictví na území ČR
- D.18 Periferní a jádrové oblasti ČR
- D.19 ČR a členství v mezinárodních organizacích
- D.20 ČR a euroregiony
- D.21 Pěstování vína a vinařské regiony v ČR
- D.22 Olomoucký kraj

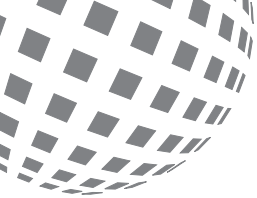

E. Regiony světa

- E.01** Kanada
- E.02** Brazílie
- E.03** Andské země
- E.04** Země Guinejského zálivu
- E.05** Země Sahelu
- E.06** Velké a Malé Antily
- E.07** Země Korejského poloostrova
- E.08** Země Arabského poloostrova
- E.09** Ostrovy v Tichém oceánu
- E.10** Maďarsko
- E.11** Polsko
- E.12** Itálie
- E.13** Francie
- E.14** Španělsko
- E.15** Pobaltské státy
- E.16** Baltské moře
- E.17** Norsko
- E.18** Antarktida
- E.19** Světový oceán
- E.20** Polární oblasti
- E.21** Jižní oceán
- E.22** Středozemní moře

Teoretická část Didaktiky geografie

- **V první části** student odpoví na teoretickou otázku z didaktiky geografie (viz okruhy 1–21 níže).
  - **V druhé části** provede didaktickou analýzu daného očekávaného výstupu žáka ve vazbě na předtím předvedený mikrovýstup – tj. zařazení do systému geografických věd a do školního kurikula, resp. do samotného systému výuky geografie (zeměpisu) na ZŠ a gymnáziu. V rámci této části budou specifikovány konkrétní očekávané výstupy žáků a didaktické prostředky vedoucí k jejich naplnění.
1. Didaktika geografie jako vědní disciplína, její úkoly, členění a postavení v systému věd.
  2. Současné učební dokumenty. Filozofie rámcových vzdělávacích programů (pro ZŠ a SŠ) a tvorba školních vzdělávacích programů. Ukotvení geografického učiva ve vzdělávacích programech a školních kurikulech.
  3. Rámcové vzdělávací programy (pro ZŠ a SŠ) – klíčové kompetence, průřezová témata a jejich provázanost se vzdělávacím oborem geografie.
  4. Současné učebnice zeměpisu pro základní a střední školy, jejich obsah, kvalita a kritéria hodnocení.

5. Vyučovací metody zeměpisu a jejich uplatnění na základních a středních školách. Charakteristika základních vyučovacích metod v zeměpisu.
6. Organizační formy vyučování zeměpisu. Legislativní ukotvení učitelské profese a práce pedagoga.
7. Strukturace geografického kurikula. Základní struktura vyučovací hodiny zeměpisu a její specifiky.
8. Konstruktivistické pojetí výuky geografie; konstruktivistické metody a organizační formy výuky zeměpisu.
9. Hodnocení získaných kompetencí v zeměpise. Charakteristika základních způsobů ověřování žákových vědomostí a dovedností.
10. Analýza vybraných učebních pomůcek pro výuku zeměpisu.
11. Mapa jako zdroj geografických informací. Charakteristika různých mapových zdrojů využívaných ve výuce zeměpisu (školní zeměpisné atlasy, turistické mapy ad.). Osvojování kartografických kompetencí ve výuce geografie.
12. Pracovní listy a jejich význam při výuce zeměpisu, učební úlohy.
13. Využití informačních technologií v zeměpisu. GIS ve výuce zeměpisu. Internet ve výuce. Práce s geografickými daty v hodinách zeměpisu.
14. Terénní výuka – cíle, význam, organizace terénní výuky, exkurze. Zásady bezpečnosti práce při výuce nejen v terénu.
15. Projektová výuka, geografický projekt, badatelsky orientovaná výuka v geografii a experimenty ve výuce geografie.
16. Integrované pojetí výuky zeměpisu. Mezipředmětové vazby.
17. Funkce výtvarného projevu ve výuce zeměpisu. Náčrty, schémata a obrazotvornost při výuce zeměpisu. Práce s textem, obrazem a videem ve výuce.
18. Osobnost žáka a její rozvoj ve výuce zeměpisu.
19. Specifika výuky geografie na jednotlivých typech středních škol. Distanční a online výuka na ZŠ a gymnáziích.
20. Práce s nadanými a slabými žáky v geografii.
21. Cíle výuky geografie na ZŠ a SŠ.